

*Дмитро БОЯРСЬКИЙ**Наталія КОНОНЕЦ*<https://doi.org/10.33989/pnp.966.c3694>

МЕТОД ПРОЄКТІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ЗАСАДАХ ЛОКАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ (PLACE-BASED LEARNING)

Анотація. У статті автори розглядають метод проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання як спосіб організації самостійної й колективної діяльності студентів у процесі створення навчально-практичних проєктів, зміст яких ґрунтується на культурних, соціально-економічних та освітніх ресурсах місцевої громади, спрямований на формування професійних компетентностей, розвиток критичного мислення, вміння інтегрувати педагогічні знання з локальним контекстом та забезпечення взаємодії ЗВО з соціокультурним середовищем регіону. Визначено принципи реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання: *принцип контекстуальності*, що передбачає врахування культурних, історичних та соціальних особливостей місцевої громади; *принцип інтегративності*, який забезпечує міжпредметний характер навчання та поєднання знань із різних галузей; *принцип діяльній спрямованості*, орієнтований на формування вмінь планувати, організовувати й здійснювати практичну діяльність; *принцип співпраці*, що реалізується у взаємодії студентів між собою, з викладачами та представниками громади; *принцип проблемності*, за якого проєкти будуються навколо актуальних завдань локального середовища; *принцип рефлексивності*, що акцентує на аналізі та самооцінці результатів діяльності; *принцип практичної значущості*, спрямований на створення продукту, корисного для місцевої спільноти.

Запропоновано модель (суб'єктний, змістовий, організаційний, технологічний та оціночно-результативний компоненти) та алгоритм реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання, який включає такі етапи: діагностико-орієнтаційний, організаційно-проектувальний, дослідницько-експериментальний, конструкторсько-виробничий, валідаційно-презентаційний та рефлексивно-оцінювальний. Подано візуальну логіку моделі (Вхід: потреби громади → Процес: 6-етапний цикл проєктної діяльності з локальним партнерством → Вихід: освітні продукти з реальним суспільним ефектом → Результат: сформовані професійні компетентності майбутнього вчителя й посилена ідентичність громади → Сталий розвиток: реплікація та масштабування).

Ключові слова: проєкт, метод проєктів, проєктна діяльність, майбутні вчителі, підготовка, локально орієнтоване навчання, принципи, модель, педагогічні умови, візуальна логіка моделі

Abstract. In the article, the authors consider the project method in the training of future teachers on the basis of place-based learning as a way of organizing independent and collective activities of students in the process of creating educational and practical projects, the content of which is based on the cultural, socio-economic and educational resources of the local community, aimed at the formation of professional competencies, the development of critical thinking, the ability to integrate pedagogical knowledge with the local context and ensuring the interaction of higher education institutions with the socio-cultural environment of the region. The principles of implementing the project method in the training of future teachers on the basis of place-based learning are determined: the principle of contextuality, which involves taking into account the cultural, historical and social features of the local community; the principle of integrativity, which ensures the interdisciplinary nature of training and the combination of knowledge from different fields; the principle of activity orientation, focused on the formation of skills to plan, organize and carry out practical

activities; the principle of cooperation, which is implemented in the interaction of students among themselves, with teachers and community representatives; the principle of problematization, under which projects are built around the current tasks of the local environment; the principle of reflexivity, which emphasizes the analysis and self-assessment of the results of activities; the principle of practical significance, aimed at creating a product useful for the local community. A model (subjective, content, organizational, technological and evaluation-result components) and an algorithm for implementing the project method in the training of future teachers on the basis of place-based learning are proposed, which includes the following stages: diagnostic-orientation, organizational-design, research-experimental, design-production, validation-presentation and reflective-evaluation. The visual logic of the model is presented (Input: community needs → Process: 6-stage cycle of project activities with local partnership → Output: educational products with real social impact → Result: formed professional competencies of the future teacher and strengthened community identity → Sustainable development: replication and scaling).

Key words: project, project method, project activity, future teachers, training, place-based learning, principles, model, pedagogical conditions, visual logic model

У сучасних умовах розвитку українського суспільства особливої ваги набуває проблема якісної підготовки майбутніх учителів, здатних не лише передавати знання, а й формувати в учнів уміння застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях. Освітня реформа в Україні, зокрема концепція Нової української школи, визначає пріоритетними компетентнісний і діяльнісний підходи, що потребують переосмислення змісту та технологій підготовки педагогічних кадрів. У цьому контексті особливе значення має локально орієнтоване навчання, яке передбачає органічне поєднання освітнього процесу з особливостями соціокультурного середовища конкретної громади.

Важливість підготовки майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання полягає в тому, що воно забезпечує розвиток здатності педагогів інтегрувати навчальний матеріал із локальним контекстом, урахувати потреби й цінності місцевої спільноти, сприяти формуванню в учнів громадянської відповідальності, культурної ідентичності та активної життєвої позиції. Такий підхід не лише сприяє осучасненню освітнього процесу, а й відповідає стратегічним завданням розвитку громади та держави загалом, оскільки школа стає осередком збереження й примноження культурної спадщини, а також формування соціальної згуртованості. Тож, дослідження теоретичних і методичних засад підготовки майбутніх учителів на принципах локально орієнтованого навчання є надзвичайно актуальним, адже воно спрямоване на формування конкурентоспроможного, соціально відповідального та професійно компетентного вчителя, здатного діяти в умовах динамічних змін сучасного світу.

Досліджуючи проблему вдосконалення підготовки майбутніх учителів, ми звернули особливу увагу на потужний дидактичний потенціал локально орієнтованої освіти, який ґрунтовно вивчає й презентує у своїх роботах В. Перевознюк: «тобто закорінення у місцевий контекст, налагодження співпраці з громадою, упровадження міждисциплінарного підходу і проєктного методу навчання» (Перевознюк, 2024, с. 321). На думку вченої, «у локально орієнтованій освіті зміст навчання сфокусований на тематиці, характерній для місцевості, де проживають учні, що сприяє усвідомленню регіональних проблем. Навчання передбачає партнерські відносини з місцевими організаціями, підприємствами та органами місцевого самоврядування. Головним результатом навчання є виховання любові до свого краю, його культури і традицій» (Там само, с. 322).

Як зазначають зарубіжні науковці Дж. Сміт та Д. Собель, локально орієнтоване навчання спрямоване на розширення освітнього простору учнів за межі класної кімнати, акцентуючи їхню увагу на реаліях навколишнього світу та

залучаючи до активної участі в пошуку шляхів розв'язання соціальних і екологічних викликів, з якими вони неминуче стикатимуться у дорослому житті (Smith, Sobel, 2010).

Згідно з дослідженнями В. Перевознюк, впровадження локально орієнтованого навчання як освітнього підходу, орієнтованого на місцеву спільноту, сприяє досягненню кількох ключових результатів. Зокрема, це зростання навчальної мотивації учнів, формування у них ціннісних орієнтацій, спрямованих на відродження та збереження національно-культурної спадщини свого регіону та держави. Крім того, такий підхід забезпечує поглиблення співпраці між навчальним закладом і громадою, а також активізує участь місцевих структур, зокрема органів місцевого самоврядування та громадських організацій, в освітньому процесі.

У контексті важливості інтеграції школи та громади дослідниця також підкреслює, що Д. Грюневальд та Д. Сміт акцентують увагу на необхідності подолання відокремлення шкільного навчання від реалій суспільного життя. Вони стверджують, що для перетворення освіти на справді громадську, межі школи мають стати більш відкритими та проникними, а взаємодія з місцевою спільнотою та її підтримувальними структурами повинна заохочуватися (Gruenewald, Smith, 2014; с. 24; Перевознюк, 2025).

Як бачимо, науковці акцентують на сутнісній характеристиці локально орієнтованої освіти, яка виходить за межі традиційного класно-урочного простору та орієнтує здобувачів освіти на взаємодію з реальними соціальними й екологічними процесами. У контексті підготовки майбутніх учителів ця ідея має принципове значення, адже саме вчитель виступає посередником між освітнім змістом і потребами місцевої громади. Формування у студентів педагогічних спеціальностей уміння інтегрувати навчальний матеріал із локальними проблемами сприяє розвитку їхньої професійної компетентності, педагогічної

рефлексії та здатності до організації навчальної діяльності, зорієнтованої на формування соціально активної особистості учня.

Відтак, зазначений підхід не лише збагачує освітній процес практичним змістом, а й створює умови для підготовки вчителя нового покоління – фахівця, здатного виховувати громадян, які усвідомлюють власну відповідальність перед суспільством і природним середовищем.

Студіювання праць науковців, які стояли у витоках локально орієнтованого навчання й освіти, серед яких зарубіжні вчені М. Браун, Б. Вотчоу, Д. Грюневальд, К. Гудлед, А. Леонард, Дж. Сміт, Д. Собель, та українська дослідниця В. Перевознюк, уможливило дійти висновку, що локально орієнтоване навчання ґрунтується на усвідомленій взаємодії людини з природним середовищем, місцевою спільнотою та екологічними системами. Такий педагогічний підхід передбачає тісну співпрацю між закладом освіти й територіальною громадою, активне залучення учнів до розв’язання значущих для їхнього регіону проблем, формування відчуття приналежності до локальної культури та виховання ціннісного ставлення до рідного краю, його традицій і спадщини. Важливою характеристикою цієї моделі є міждисциплінарність, що реалізується через проєктну діяльність: школярі обирають проблемні ситуації, актуальні для громади, та організовують діяльність, спрямовану на їх вирішення. Взаємозв’язок між освітнім процесом і життям громади виступає базовим принципом цього підходу (Smith, Sobel, 2010). Як правило, навчання здійснюється поза межами класної кімнати, безпосередньо у просторі громади, що відповідає концепції «outdoor education», яку можна перекласти як «освіта під відкритим небом» (Wattchow, Brown, 2011).

Узагальнюючи вище викладене, наголосимо, що локально орієнтоване навчання у сучасному науково-педагогічному дискурсі позиціонується як педагогічна парадигма, що спрямована на інтеграцію освітнього процесу з ресурсами та потребами місцевої громади. Цей підхід сприяє формуванню у

здобувачів освіти глибоких знань, практичних навичок та ціннісних орієнтацій, що мають безпосередній зв'язок із соціокультурним, економічним та природним середовищем.

Основні характеристики локально орієнтованого навчання (рис. 1):

- *Контекстуалізація змісту*. Навчальний матеріал адаптується до місцевого контексту, використовуючи приклади, кейси та дані з реального життя громади.
- *Проектна діяльність*. Перевага надається проектам, що вирішують актуальні проблеми регіону, залучаючи здобувачів освіти до практичного дослідження та розробки рішень.
- *Міждисциплінарний підхід*. Локально орієнтоване навчання об'єднує знання з різних галузей, що допомагає здобувачам освіти усвідомити комплексний характер місцевих проблем та явищ.
- *Співпраця з громадою*. Організація активної взаємодії між школою, університетами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, громадськими організаціями та експертами.
- *Формування громадянської ідентичності*. Сприяння розвитку усвідомлення здобувачами освіти себе як активних членів місцевої та національної спільноти, готових до участі в її розвитку.
- *Використання місцевих ресурсів*. Залучення до освітнього процесу природних, культурних, історичних, економічних та людських ресурсів громади як навчальної бази.
- *Розвиток критичного мислення*. Зміст та методи навчання покликані стимулювати здобувачів освіти аналізувати локальні процеси, оцінювати їхній вплив та пропонувати обґрунтовані шляхи вдосконалення.

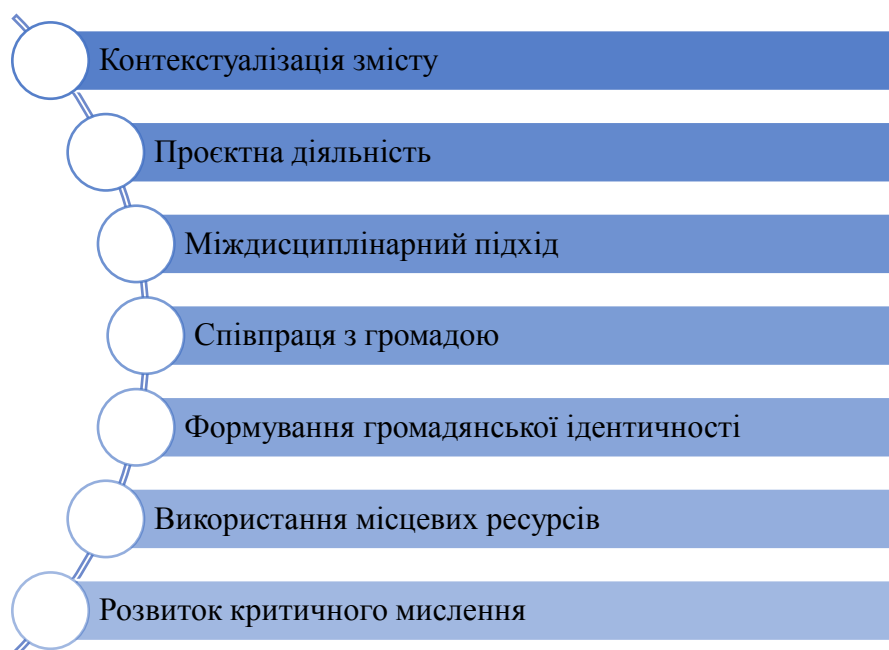

Рис. 1. Основні характеристики локально орієнтованого навчання (за В. Перевознюк)

Відтак, актуальність використання *методу проєктів* у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання є цілком очевидною, а також зумовлюється сучасними тенденціями розвитку педагогічної освіти, які орієнтують вчителя на інтеграцію теоретичних знань із практичними завданнями, пов'язаними з життям конкретної громади. В умовах децентралізації та посилення ролі локальних освітніх середовищ підготовка педагогів потребує засобів, що дозволяють формувати професійні компетентності через дослідження реальних соціокультурних і освітніх проблем регіону.

Метод проєктів (М. Гриньова, І. Іщенко, Н. Кононец, С. Нестуля, О. Нестуля, С. Новописьменний та ін.), будучи інтерактивною педагогічною технологією, забезпечує можливість студентам педагогічних закладів вищої освіти (ЗВО) набувати досвіду самостійної роботи, критичного мислення, планування й організації діяльності. У поєднанні з локально орієнтованим

навчанням він спрямований на усвідомлення цінності місцевого культурного, історичного та соціального контексту, що виступає підґрунтям для створення практико-орієнтованих освітніх продуктів.

Ми переконані, що актуальність цього методу полягає також у його здатності формувати у майбутніх учителів уміння поєднувати академічні знання з реаліями життя громади, сприяти розвитку громадянської активності та відповідальності, виховувати повагу до локальної ідентичності. Це відповідає вимогам Нової української школи, яка орієнтована на формування в учнів ключових компетентностей, зокрема здатності до навчання впродовж життя, комунікації та співпраці.

На підставі аналізу праць науковців, присвячених освітньому проєктуванню, *метод проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання* потрактуємо як спосіб організації самостійної й колективної діяльності студентів у процесі створення навчально-практичних проєктів, зміст яких ґрунтується на культурних, соціально-економічних та освітніх ресурсах місцевої громади, спрямований на формування професійних компетентностей, розвиток критичного мислення, уміння інтегрувати педагогічні знання з локальним контекстом та забезпечення взаємодії ЗВО з соціокультурним середовищем регіону.

Ефективне використання методу проєктів у поєднанні з локально орієнтованим навчанням можливе за умови дотримання *низки принципів*, які забезпечують цілісність і результативність освітнього процесу. Вони дозволяють інтегрувати академічні знання з потребами громади, сприяють формуванню професійних компетентностей та розвитку особистісних якостей майбутніх учителів.

У процесі дослідження визначено принципи реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання. До них належать:

- *принцип контекстуальності*, що передбачає врахування культурних, історичних та соціальних особливостей місцевої громади;
- *принцип інтегративності*, який забезпечує міжпредметний характер навчання та поєднання знань із різних галузей;
- *принцип діяльнійснїї спрямованості*, орієнтований на формування вмінь планувати, організовувати й здійснювати практичну діяльність;
- *принцип співпраці*, що реалізується у взаємодії студентів між собою, з викладачами та представниками громади;
- *принцип проблемності*, за якого проекти будуються навколо актуальних завдань локального середовища;
- *принцип рефлексивності*, що акцентує на аналізі та самооцінці результатів діяльності;
- *принцип практичної значущості*, спрямований на створення продукту, корисного для місцевої спільноти.

Реалізація цих принципів (таблиця 1) забезпечує цілісність проєктної діяльності, сприяє формуванню професійних компетентностей студентів педагогічних спеціальностей та розвитку їхньої соціальної відповідальності.

Таблиця 1

**Принципи реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів
на засадах локально орієнтованого навчання**

<i>Принцип</i>	<i>Характеристика</i>
Контекстуальності	Орієнтація змісту проєктів на соціокультурні, історичні та екологічні особливості місцевої громади.
Інтегративності	Поєднання знань із різних навчальних дисциплін для створення міжпредметних зв'язків.
Діяльнійснїї спрямованості	Активна практична участь студентів у плануванні, організації та реалізації проєктної роботи.
Співпраці	Взаємодія учасників освітнього процесу між собою та з представниками громади задля досягнення спільного результату.

Проблемності	Орієнтація на виявлення та розв'язання актуальних проблем локального середовища.
Рефлексивності	Аналіз і самооцінка виконаної діяльності з метою формування критичного мислення й професійної самосвідомості.
Практичної значущості	Створення освітніх продуктів, корисних для громади та таких, що мають суспільну цінність.

Таким чином, реалізація наведених принципів забезпечує практико-зорієнтований характер підготовки майбутніх педагогів, сприяє формуванню в них навичок дослідницької та проєктної діяльності, розвитку критичного мислення та соціальної відповідальності. Поєднання методу проєктів із локально орієнтованим навчанням дозволяє інтегрувати навчальний процес у життя громади, формуючи у студентів готовність до професійної діяльності в умовах сучасних суспільних викликів.

Нижче презентуємо цілісну модель реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів в ЗВО на засадах локально орієнтованого навчання (узагальнено ідейні підходи сучасних українських дослідників, зокрема М. Гриньової, І. Іщенко, Н. Кононец, С. Нестулі, О. Нестулі, С. Новописьменного, В. Перевознюк та ін.).

Концептуальна основа моделі базується на комплексі методологічних підходів та освітніх парадигм, що визначають теоретико-практичні рамки реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання:

- *Методологічні орієнтири*

Теоретико-методологічна база ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, аксіологічному, контекстному, ресурсно-орієнтованому та міждисциплінарному підходах. Ці підходи забезпечують формування ключових компетентностей майбутніх учителів, орієнтацію на практичну діяльність, розвиток ціннісних орієнтацій, врахування соціокультурного та професійного

контексту, а також інтеграцію знань з різних дисциплін освітньо-професійних програм.

- *Освітня парадигма*

Модель базується на сучасній освітній парадигмі, яка передбачає інтерактивне, студентоцентроване та комунікативно-партнерське навчання. Такий підхід фокусується на активній взаємодії суб'єктів освітнього процесу, автономії здобувача освіти, його самостійності у прийнятті рішень та ефективній командній роботі.

- *Локальний вимір*

Локальний вимір є ключовим компонентом моделі, що передбачає узгодження змісту проєктів із соціокультурним, історичним, економічним і природним контекстом громади. Це забезпечує актуальність і практичну значущість досліджень. Реалізація локального виміру здійснюється через партнерство «ЗВО – школа – громада», що сприяє ефективному обміну ресурсами, знаннями та досвідом між академічним середовищем, закладами загальної середньої освіти та місцевою спільнотою (рис. 2).

Рис. 2. Локальний вимір методу проєктів у підготовці майбутніх учителів

Мета моделі: формування у студентів здатності проєктувати, організовувати й фасилітувати навчальну діяльність школярів на основі реальних потреб громади.

Ключові результати (компетентності):

- проєктно-управлінська (цілевизначення, планування, тайм- та ризик-менеджмент);
- дослідницька (збір даних, аналіз, інтерпретація, робота з джерелами);
- комунікативно-кооперативна (командна взаємодія, комунікація із зацікавленими сторонами);
- критичне та системне мислення (обґрунтовані рішення, етичні дилеми);
- громадянська та культурна ідентичність (ціннісне ставлення до спадщини краю);
- цифрова (онлайн-дослідження, візуалізація, інструменти для цифровізації освітнього процесу).

Запропонована модель реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів в ЗВО на засадах локально орієнтованого навчання включає структурні компоненти, унаочнені на рисунку 3.

Так, *суб'єктний компонент* охоплює таких учасників проєктної діяльності: студенти (проєктні команди), викладачі-наставники, вчителі-партнери зі шкіл, ментори з громади (місцеве самоврядування, бізнес, освітні центри, музеї, ОСББ, екоініціативи тощо), стейкхолдери (батьки, місцева влада).

Змістовий компонент включає: локальні проблемні кейси (екологія, збереження спадщини, інклюзія, здоров'я, медіаграмотність, безпека тощо) з міжпредметним наповненням.

Організаційний компонент передбачає мікс аудиторної роботи, «outdoor education», польових досліджень та цифрових практик.

Технологічний компонент об'єднує насамперед метод проєктів (дослідницький, інформаційний, практико-орієнтований, творчий), а також доповнюється різноманітними методами, які використовуються під час проєктної діяльності: дизайн-мислення, кейс-метод, міні-експерименти, мапування громади.

Оціночно-результативний компонент включає критерії оцінювання проєктів, е-портфоліо, публічну презентацію та зовнішнє рецензування (школа/громада).

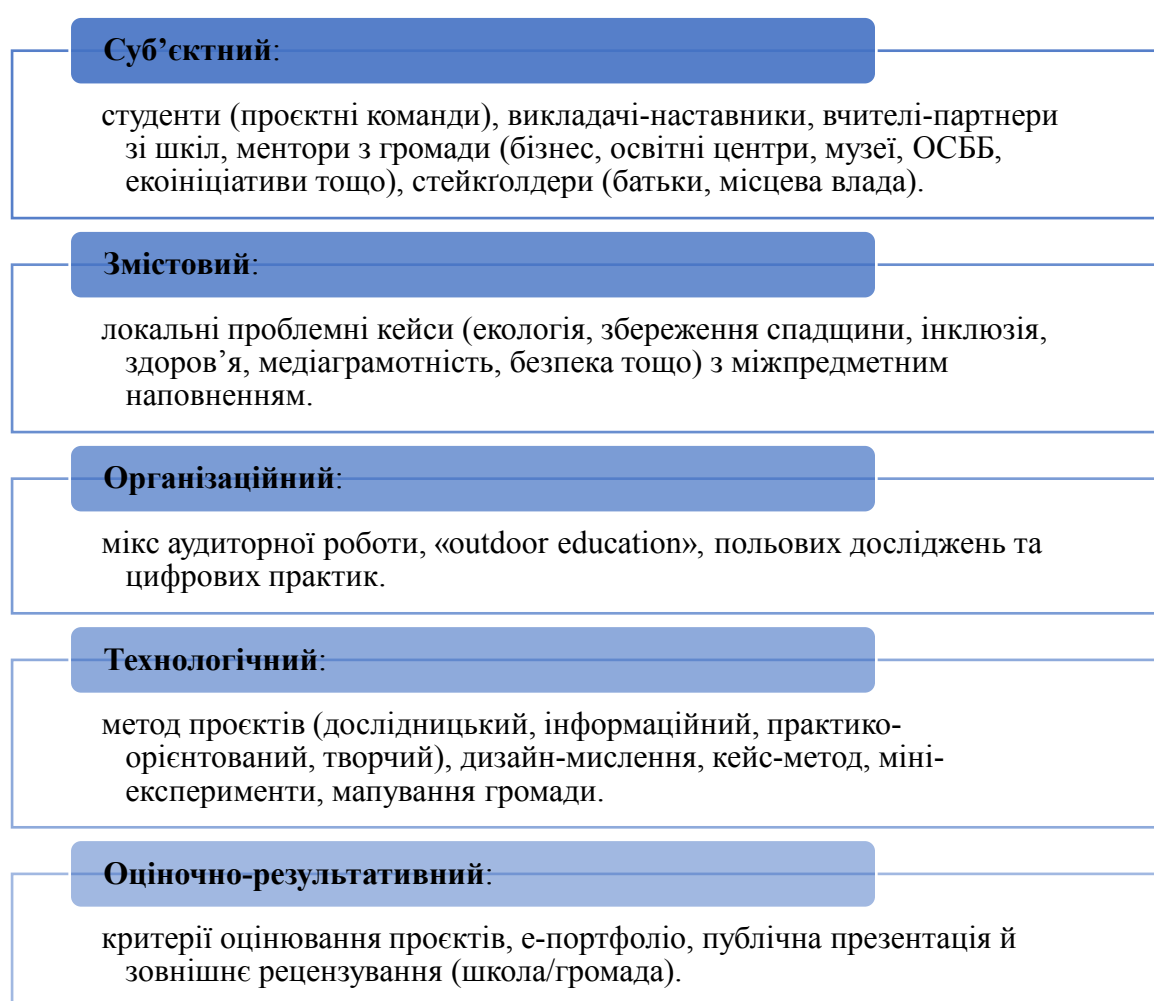

Рис. 3. Структурні компоненти моделі реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання

Успішність реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання забезпечують такі *педагогічні умови*:

- партнерські угоди ЗВО зі школами та інституціями громади;
- інтеграція проєктів у навчальні плани/модулі практики;
- забезпечення доступу до локальних даних і ресурсів (музеї, архіви, геоінформація тощо);
- тьюторський супровід і фасилітація викладача (мінімальна директивність, максимальна підтримка);
- цифрова інфраструктура (онлайн-платформи, інтерактивна комунікація під час проєктної діяльності, інструменти візуалізації й картування).

Алгоритм реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання охоплює такі етапи (рис. 4):

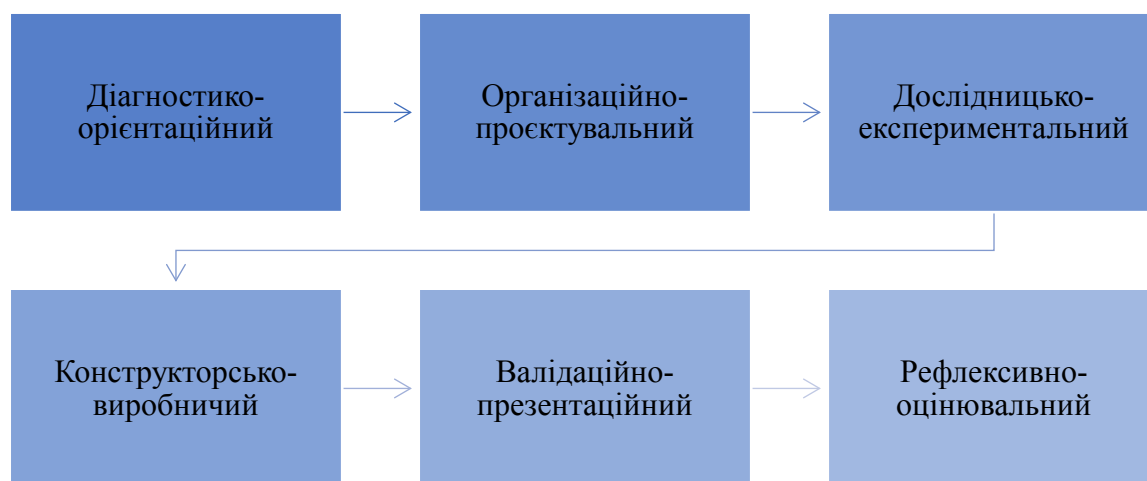

Рис. 4. Алгоритм реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання

Так, *діагностико-орієнтаційний етап* передбачає аналіз потреб громади; побудову мапи стейкхолдерів; формування команд для проєктної діяльності; постановку цілей SMART (Пухай, Кононець, 2024).

Організаційно-проектувальний етап – визначення проблеми, дослідницькі питання, гіпотези; план-графік, ролі, ресурси, ризики; етичні й правові рамки (персональні дані, дозвільні листи).

Дослідницько-експериментальний етап – збір доказів (інтерв'ю, опитування, спостереження, робота з відкритими даними), аналіз, проміжні звіти тощо.

Конструкторсько-виробничий етап – створення прототипів/освітніх продуктів (наприклад, урок/курс, посібник, міні-музейна експозиція, маршрут, екостежка, медіапродукт, STEAM-майстерка тощо).

Валідаційно-презентаційний етап – пілотування у школі/громаді, збирання фідбеку, публічний захист, доопрацювання.

Рефлексивно-оцінювальний етап – само- й взаємооцінювання, зовнішня експертиза (представники громади/школи), формування е-портфоліо, окреслення масштабування.

Наведемо приклад інструментарію, який доцільно використовувати під час проектної діяльності майбутніх учителів:

- Дослідження: опитувальники, карти проблем, GIS/Google Maps, контент-аналіз місцевих медіа, фото місця тощо.
- Проектування: Kanban/Trello, Gantt, канва бізнес-моделі соціальної ініціативи, SWOT, дизайн-спринт тощо.
- Комунікація: інтерв'ювання стейкхолдерів, публічні обговорення, дебати, сторітелінг, метод наративів, зокрема, цифрові наративи тощо.
- Цифрові засоби: Miro, Padlet, Canva, Figma, Infogram, VistaCreate, редактори відео/подкастів, опитування (Forms, Jotform) тощо (Кононець, 2025);

- Оцінювання: аналітичні маркери (критичне мислення, командна робота, соціальний вплив, етичність, доказовість), чек-листи, технологічні карти, щоденники рефлексії тощо.

Результатом реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання можуть бути такі продукти (практико-орієнтований вихід):

- навчально-методичні матеріали з локальним контентом (уроки, мінікурси, вебквести тощо);
- мікропроєкти для шкіл (екологічні акції, історичні маршрути, медіагіди, музейні валізи тощо);
- відкриті дані/дослідницькі звіти для громади; візуалізації, мапи, інфографіка тощо;
- рекомендації для органів місцевого самоврядування/шкільних рад.

До прикладу, вчителі Рокитненської гімназії з дошкільним структурним підрозділом виконавчого комітету Омельницької сільської ради Кременчуцького району Полтавської області розробили та провели для майбутніх учителів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (студентів 3 курсу факультету природничих наук та менеджменту) серію майстер-класів «Серце вчителя: виховання патріота через розвиток емоційного інтелекту», що поєднують глибокі емоційні аспекти з практичними методиками виховання. Нижче наведено тематику цих майстер-класів.

1. Майстер-клас «Емоційна компетентність учителя як фундамент патріотичного виховання»

На цьому майстер-класі розглядаються складові емоційного інтелекту вчителя (самосвідомість, саморегуляція, емпатія). Учасники навчаються розпізнавати й керувати власними емоціями, що є необхідною умовою для створення довірливого та безпечного освітнього середовища.

2. Майстер-клас «Інструменти розвитку емпатії в учнів: шлях до громадянської свідомості»

Майстер-клас зосереджений на практичних вправах та дидактичних іграх, спрямованих на розвиток емпатії. Обговорюються методики, що допомагають дітям розуміти почуття інших людей, що є основою для формування соціальної відповідальності та патріотизму.

3. Майстер-клас «Від емоційного зв'язку до національної ідентичності: методики для школярів»

Цей майстер-клас демонструє, як інтегрувати елементи патріотичного виховання в повсякденну освітню діяльність. Запропоновані методики, що використовують емоційно-чуттєвий досвід, допомагають школярам усвідомити свою приналежність до українського народу. Наприклад, через спільне виконання народних пісень, вивчення історій про героїв або створення тематичних проєктів, локальний контекст яких охоплював Полтавщину та Кременчуччину.

4. Майстер-клас «Емоційна стійкість як основа патріотичної позиції»

Цей майстер-клас спрямований на розвиток навичок емоційної стійкості у педагогів та їхніх учнів, що є особливо важливим в умовах сучасних викликів. Розглядаються стратегії подолання стресу та формування внутрішнього стержня, що є невід'ємним для стійкої патріотичної позиції.

Після майстер-класів студентам запропоновано проєкт *«Локально орієнтоване навчання: педагогічний проєкт-конструктор»*, результатом якого було створення продуктів:

- Уроки: розробка конспектів уроків з інтеграцією локального контенту та елементів розвитку емоційного інтелекту.
- Мінікурси: створення тематичних мінікурсів (наприклад, «Традиції мого села», «Видатні українці мого міста»).

- Вебквести: розробка інтерактивних вебквестів, які залучають учнів до пошуку інформації про рідний край в ігровій формі.

Варто наголосити, що у наведеному прикладі можна виділити низку потреб громади, які зумовили ініціативу вчителів Рокитненської гімназії та організацію серії майстер-класів для студентів-педагогів:

- Патріотичне виховання молоді – необхідність формувати в учнів національну самосвідомість, громадянську відповідальність та почуття належності до української спільноти.
- Розвиток емоційного інтелекту – запит на вміння розуміти власні емоції й емоції інших, що сприяє гармонійному розвитку особистості та ефективній соціальній взаємодії.
- Підготовка майбутніх учителів до сучасних викликів освіти – забезпечення практичних навичок інтеграції виховного і навчального компонентів у педагогічній діяльності.
- Формування навичок виховання через емоційно-ціннісні методики – потреба в нових педагогічних інструментах, що дозволяють поєднати гуманістичний підхід із патріотичним вихованням.
- Зміцнення зв'язку школи й університету – запит громади на партнерство між закладом середньої та вищої освіти задля практико-орієнтованої підготовки педагогів.
- Соціальна консолідація громади – потреба у вихованні дітей та молоді, здатних стати активними учасниками розвитку місцевої громади.
- Психолого-педагогічна підтримка в умовах воєнного та післявоєнного контексту – актуальність розвитку емоційної стійкості, емпатії, співпереживання й взаємодопомоги.

Відтак, у цьому випадку потреби громади можна узагальнити як запит на поєднання патріотичного виховання з розвитком емоційного інтелекту

майбутніх учителів і учнів, що забезпечує як особистісне зростання молоді, так і стійкість громади загалом.

Наприкінці проєктної діяльності реалізація методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання передбачає оцінювання результатів, котре являє собою мультиканальну систему (рис. 5):

- 1) Формувальне оцінювання: регулярні стендапи, мікропітчинги, рев'ю спринтів.
- 2) Підсумкове оцінювання: захист проєкту з участю зовнішніх експертів; оцінка за критеріями.
- 3) Автентичне оцінювання: реальний ефект для школи/громади (користь, сталість, реплікація).
- 4) Е-портфоліо студента: докази сформованості компетентностей, рефлексії, розроблені продукти тощо.
- 5) Зворотний зв'язок стейкхолдерів: анкети задоволеності, глибинні інтерв'ю, метод наративів, експертна оцінка, peer-review тощо.

Рис. 5. Мультиканальна система оцінювання проєктів

У ході наукового пошуку з'ясовано, що необхідність визначення механізмів забезпечення якості та сталості методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання є критично важливою для його ефективності та довготривалої імплементації. Ця потреба обґрунтовується низкою ключових аспектів:

- *Забезпечення академічної якості та глибини.* Без чітких критеріїв оцінювання існує ризик, що проєкти стануть формальною діяльністю, яка не забезпечує належного рівня засвоєння знань та формування компетентностей. Механізми якості (наприклад, чіткі критерії, експертна оцінка, peer-review) гарантують, що кожен проєкт відповідає освітнім стандартам та сприяє глибокому розумінню предметної області.
- *Підтримка сталості та масштабування.* Метод проєктів може бути нестабільним без системної підтримки. Механізми сталості передбачають розробку методик, навчальних матеріалів та алгоритмів, які дозволяють не лише одноразово реалізувати успішний проєкт, а й постійно впроваджувати його в освітній процес. Це включає створення ресурсних баз, програм професійного розвитку для викладачів та налагодження довготривалих партнерств з громадою.
- *Системне врахування локального контексту.* Локально орієнтоване навчання вимагає, щоб проєкти були глибоко інтегровані в соціокультурне та економічне середовище громади. Механізми забезпечення якості допомагають переконатися, що проєкти не лише використовують місцевий контент, а й відповідають реальним потребам громади, що робить навчання більш релевантним та значущим.

- *Оцінка освітніх результатів.* Без визначених механізмів складно виміряти, наскільки метод проєктів сприяє розвитку у майбутніх учителів необхідних компетентностей, зокрема емоційного інтелекту, критичного мислення та лідерських якостей. Завдяки чітким механізмам, таким як портфоліо, рефлексивні звіти та зворотний зв'язок від партнерів, можна об'єктивно оцінити освітній прогрес.
- *Формування професійної ідентичності вчителя.* Використання якісних механізмів дає змогу майбутнім учителям не лише брати участь у проєктах, а й аналізувати їхню структуру, методику та результати. Це формує у них навички проєктування власної педагогічної діяльності та сприяє їхньому становленню як інноваційних та відповідальних професіоналів, готових до постійного самовдосконалення.

З огляду на вище зазначене, пропонуємо такі механізми забезпечення якості та сталості:

- закріплення проєктної діяльності у силабусах і практиках;
- цикл PDCA (Plan–Do–Check–Act) та кайдзен як мінімум на рівні кафедри/освітньо-професійної програми (Кононець, 2015; Kononets, Nestulya, 2024);
- наставництво та взаємовідвідування занять;
- база локальних кейсів і партнерств;
- ресурсна підтримка (у тому числі від громадських організацій), орієнтація у перспективі – на грантрайтинг;
- відкриті публічні події (дні науки, вебінари, фестивалі проєктів, майстер-класи, педагогічні майстерні тощо).

Наприкінці наведемо стислу візуальну логіку моделі реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання (рис. 6):

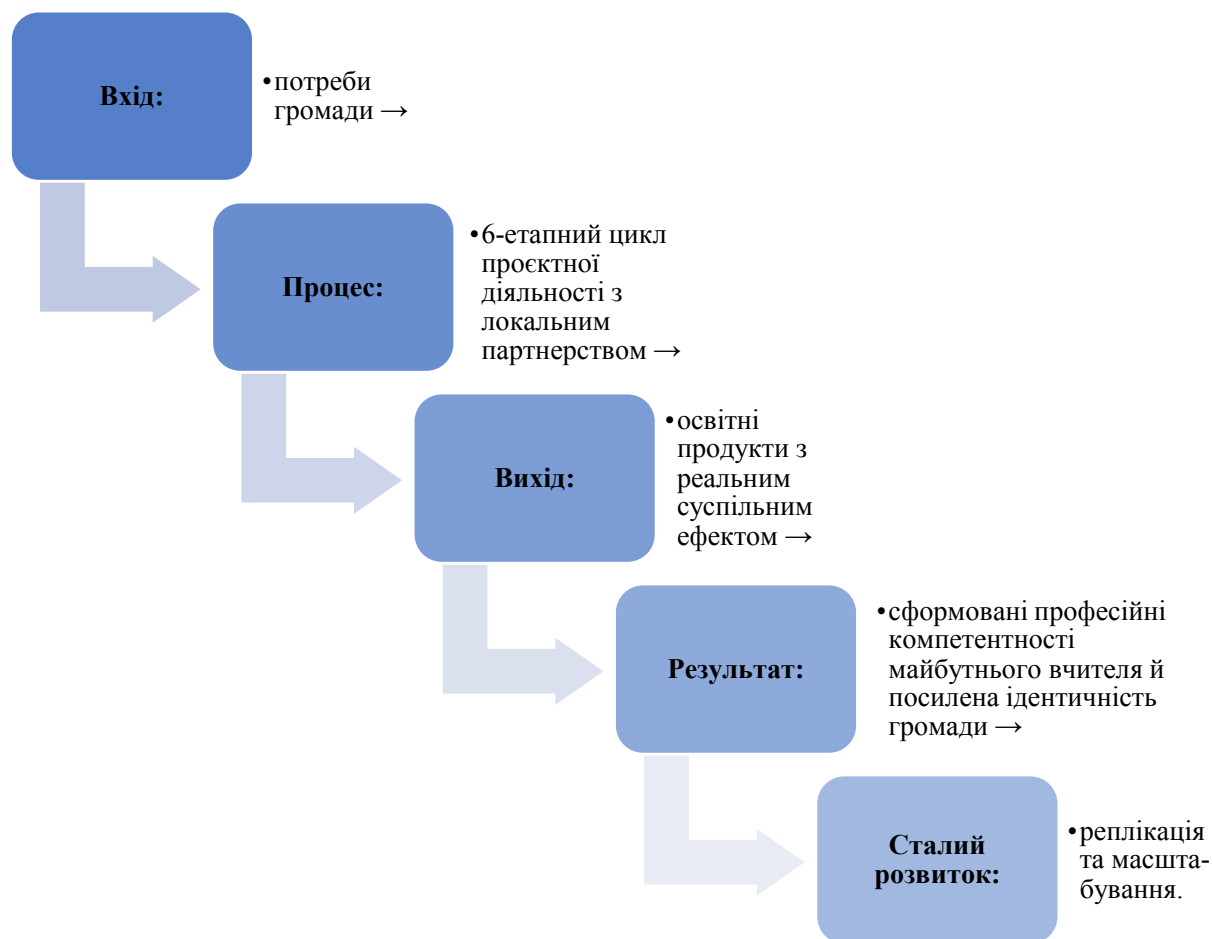

Рис. 6. Візуальна логіка моделі

Візуальна логіка запропонованої моделі реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання відображає послідовний і взаємопов'язаний процес інтеграції освітньої та соціальної складових. На вхідному етапі визначаються потреби місцевої громади, що забезпечує практичну значущість і соціальну релевантність проєктів. Процесуальна частина структурується у вигляді шестиетапного циклу проєктної діяльності з обов'язковим залученням локальних партнерів, що сприяє

розвитку навичок співпраці та партнерства. На виході створюються освітні продукти, які мають реальний суспільний ефект, зокрема вирішення конкретних проблем чи задоволення потреб громади. Результативний елемент фіксує подвійний ефект: формування професійних компетентностей майбутнього вчителя (педагогічних, комунікативних, організаційних, соціально-громадянських) та посилення ідентичності місцевої громади. Завершальним елементом логіки виступає орієнтація на сталий розвиток, що досягається шляхом реплікації та масштабування успішних практик у ширшому освітньому й соціальному просторі.

Висновки. Отже, метод проєктів у підготовці майбутніх учителів, інтегрований із принципами локально орієнтованого навчання, є актуальним засобом забезпечення якісної педагогічної освіти, оскільки дозволяє реалізувати компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний, контекстний, ресурсно-орієнтований та міждисциплінарний підходи, що відповідають викликам сучасного суспільства та освітніх реалій.

Запропонована модель (суб'єктний, змістовий, організаційний, технологічний та оціночно-результативний компоненти) та алгоритм реалізації методу проєктів у підготовці майбутніх учителів на засадах локально орієнтованого навчання (діагностико-орієнтаційний, організаційно-проєктувальний, дослідницько-експериментальний, конструкторсько-виробничий, валідаційно-презентаційний та рефлексивно-оцінювальний етапи), а також її візуальна логіка (*Вхід*: потреби громади → *Процес*: 6-етапний цикл проєктної діяльності з локальним партнерством → *Вихід*: освітні продукти з реальним суспільним ефектом → *Результат*: сформовані професійні компетентності майбутнього вчителя й посилена ідентичність громади → *Сталий розвиток*: реплікація та масштабування) демонструє цілісну систему, у якій освітній процес інтегрується з реаліями місцевого середовища,

забезпечуючи підготовку конкурентоспроможного вчителя та сприяючи соціальній консолідації громади.

Список використаних джерел

1. Кононец Н. Дидактична система реалізації освітнього компонента «Цифровізація у професійній діяльності» у процесі ресурсно-орієнтованого навчання у педагогічному університеті. *Ресурсно-орієнтоване навчання: теорія та практика підготовки майбутніх менеджерів у цифровому освітньому просторі : колективна монографія* / за ред. д-ра пед. наук М. В. Гриньової, д-ра пед. наук Н. В. Кононец ; Полтав. нац пед.ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. С. 245-281.
2. Кононец Н.В. Технологія освітнього проєкту: елементи проєктного практикуму: електронний посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Полтава, ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2025. 68 с.
3. Кононец Н. В. Кайдзен-технологія як педагогічна технологія ресурсно-орієнтованого навчання. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний ун-т імені Григорія Сковороди». Додаток 1 до Вип.35, Том IX(60): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. К. : Гнозис, 2015. С. 147–154.
4. Кононец Н. В. Метод проєктів при ресурсно-орієнтованому навчанні дисциплін комп'ютерного циклу студентів економічних спеціальностей аграрного коледжу. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія»*. Донецьк, 2013. № 1 (13). С. 113–117.
5. Кононец Н.В. Педагогіка партнерства як ключовий напрям реалізації успішного освітнього менеджменту. *Інноваційні аспекти освітнього та проєктного менеджменту: досвід А. Макаренка в діалозі із сучасністю* :

матеріали XXIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14-15 березня 2024 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 14-15 березня 2024 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 63-66.

6. Кононець Н. В. Технологія освітнього проекту як педагогічна технологія ресурсно-орієнтованого навчання. *Витоки пед. майстерності: зб. наук. праць*. Вип. 14. Полтава, 2014. С. 136–144.

7. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Проектний підхід (project-based learning) до викладання дисципліни «Основи лідерства» для магістрантів спеціальності 011 освітні, педагогічні науки в умовах дистанційного навчання. *Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень: збірник наукових робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф.* (18–19 вересня 2020 р., м. Одеса). Одеса, 2020. С. 60-63.

8. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. Проект «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування». *Інноваційний університет і лідерство: проект і мікропроекти – IV*. 2020. С.208–218.

9. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Модель освітньо-соціального проекту «Університет третього віку» як ефективний інструмент реалізації концепції lifelong learning. *Психологічна підтримка літніх осіб в період карантину: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (29 листопада 2021 року) / Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. К., 2021. С. 174-187.

10. Новописьменний С., Гриньова М., Кононець Н., Іщенко І. Організаційно-методичні умови управління освітніми проектами у процесі цифрової трансформації освіти. *Ресурсно-орієнтоване навчання: теорія та практика підготовки майбутніх менеджерів у цифровому освітньому просторі*

: колективна монографія / за ред. д-ра пед. наук М. В. Гриньової, д-ра пед. наук Н. В. Кононец ; ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. С.317-351.

11. Перевознюк В. Дієвість педагогіки місця (Place-Based Education) в аспекті формування активної громадянської позиції. *Збірник наукових праць "Вісник післядипломної освіти" серія «Педагогічні науки»*. 2024. Вип. 27(66). С. 117–123.

12. Перевознюк В. В. Досвід країн Балтії з упровадження локально орієнтованої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. СумДУ, 2025. № 2 (142). С. 211-220.

13. Перевознюк В. Концептуальні засади локально орієнтованої освіти («Place-Based Education») в контексті НУШ. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2024. Т. 2. № 71. С. 320–323.

14. Перевознюк В. В. Локально орієнтована освіта у контексті цілей сталого розвитку: досвід Полтавщини. *4 Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Future of Work: Technological, Generational and Social Shifts»*. Дніпро, 1-2 травня, 2025. С. 164-165.

15. Перевознюк В. Специфіка упровадження локально орієнтованої освіти у країнах, що розвиваються: орієнтири для України. *Міжнародна науково-практична конференція "Наука та освіта під впливом глобальних викликів"*, Чернігів, 2024. С. 30-32.

16. Перевознюк В. В. Теоретичні підходи до «Place-based Education» у зарубіжній педагогіці. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 1. Бердянськ: БДПУ, 2022. С. 312–320.

17. Пухай О. А., Кононец Н. В. Методика SMART у корпоративному навчанні HR менеджерів. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної*

інтернет-конференції (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 396-398.

18. Goodlad K., Leonard A. E. Place-based learning across the disciplines: a living laboratory approach to pedagogy. *CUNY Academic Works*. 2018. Vol. 13. P.150–164.

19. Gruenewald D. A. Foundations of place: A multidisciplinary framework for placeconscious education. *American Educational Research Journal*. 2003. Vol. 40. P. 619–654.

20. Gruenewald D. A., Smith G. A. Place-based education in the global age: Local diversity. New York, NY: Psychology Press, 2014.

21. Gruenewald D. Foundations of place: A multidisciplinary framework for place-conscious education . *American Educational Research Journal*. 2003. Vol. 40 (3). P. 47–76.

22. Gruenewald D. The best of both worlds: A critical pedagogy of place. *Educational Researcher*. 2003. Vol. 32(3). P. 3–12.

23. Kononets N., Nestulya S. Stages of kaizen technology in the formation of scientific and research competence of future managers: combination of education and research. *Scientific Collection «InterConf+», 51(225): with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «Scientific Trends and Trends in the Context of Globalization»* (November 19-20, 2024; Umeå, Kingdom of Sweden)/ comp. by LLC SPC «InterConf». Umeå: Mondial, 2024. P. 90-95.

24. Smith, G., Sobel, D. (2010). Place- and communitybased education in schools. New York: Routledge.

25. Wattchow B., Brown M. A pedagogy of place: Outdoor education for a changing world. Clayton, Australia: Monash University, 2011.

